

Nacionalinių EFSA nuolatinių atstovų susitikimo akcentai

*JURGITA SAVICKAITĖ | VYRIAUSIOJI PATARĖJA
VALSTYBINĖ MAISTO IR VETERINARIJOS TARNYBA*

**HOTEL RADISSON BLUE LIETUVA
VILNIUS, 2017-06-01**

Organizacijų, įsitraukusių į EFSA veiklą, pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 178/2002 36 straipsnį, veiklos perspektyvos

Pagrindas - mokslinis bendradarbiavimas yra esminis EFSA ir valstybių narių veiklos principas. 36 str. organizacijų sąrašas sukurtas, siekiant palengvinti Europoje mokslinių tinklų kūrimą. Šio sąrašo organizacijos turi atitikti nustatytus reikalavimus ir būti paskirtos savo šalies kompetentingos institucijos.

Daug pastangų įdėta šį sąrašą sudarant ir atnaujinant, tačiau iki šiol jo naudojimas daugiausia buvo sutelktas į galimybę jo narėms dalyvauti projektuose ir viešųjų pirkimų procedūrose.

Akivaizdu, kad gaunama vertė turėtų būti didesnė - suteikti organizacijoms daugiau laisvės keičiantis informacija, dalinantis duomenimis, planuojant ir vykdant bendrus projektus ir ugdant gebėjimus.

EFSA Patariamojo forumo (AF) nariai pateikė keletą strateginių krypčių dėl 36 str. organizacijų sąrašo vaidmens ir naudojimo ateityje ES ir nacionaliniu lygmenimis.

36 str. organizacijų veiklos perspektyvos – AF pasiūlymai

1. Kokios stipriosios ir silpnosios 36 str. organizacijų tinklo veiklos pusės?

Stiprybės: Nustatyti minimalūs formalūs kriterijai, kuriuos organizacijos turi atitikti, kad būtų įtrauktos į sąrašą- tai nustato tam tikrą standartą ir užtikrina, kad sąrašė bus tik tam tikrą kompetenciją turinčios organizacijos.

Silpnybės:

- sudėtingos procedūros ir duomenų bazės paieškos įrankiai, ieškant partnerių galimiems projektams;
- riboti ištekliai ir projektų biudžetai, kuriais galėtų pasinaudoti organizacijos, kartu vykdydamos projektus .
- paraiškų projektams formos naudojamos EFSA yra pernelyg sudėtingos;
- universitetai yra suinteresuoti publikuoti kuo daugiau mokslinių straipsnių, o tai nėra pagrindinis EFSA projektų rezultatas.
- dabartiniame sąrašė trūksta informacijos / nuorodų apie:
 - organizacijų patirtį ir kompetenciją konkrečioje srityje
 - galimus partnerius / projektus, kuriuose galėtų dalyvauti.

36 str. organizacijų veiklos perspektyvos – AF pasiūlymai

2. 36 str. organizacijų sąrašo išnaudojimo galimybės ateityje nacionaliniu ir ES lygmeniu:

- sudaryti sąlygas keistis sukauptais tyrimų duomenimis, skatinti keitimąsi rizikos vertinimo metodikomis ir gerosios praktikos patirtimis;
- didinti 36 str. organizacijų žinomumą, plačiau skleidžiant informaciją apie jų kompetencijas, patirtį ir su rizikos vertinimu susijusias veiklas;
- padėti ieškant šalyse narėse kompetencijų / žinių centrų rizikos vertinimo srityse, pvz. renkantis projekto partnerius;
- skleisti EFSA kvietimus pretenduoti į ekspertų pozicijas ir taip pritraukti didžiausią patirtį turinčius ekspertus, potencialiai suinteresuotus dirbti su EFSA.
- ugdyti rizikos vertinimo gebėjimus bendrai visoje ES (pvz. per iniciatyvas, panašias į BTSF, TAIEX, Dvynių projektai ir t.t.);
- paremti AF narius, atstovaujančius ŠN, kurie galėtų konstruktyviau prisidėti prie diskusijų konkrečiomis temomis (pvz. pesticidų klausimais ir kt.);
- skatinti tarptautinį mokslinių įstaigų ir mokslininkų bendradarbiavimą;
- propaguoti ir kelti 36 str. organizacijų sąrašo įvaizdį ir reputaciją nacionaliniu (ir ES) lygiu, kuriant didesnę pridėtinę buvimo šiame sąrašė vertę.

36 str. organizacijų veiklos perspektyvos – AF pasiūlymai

3. Priemonės sąrašo optimizavimui ir geresniam bendradarbiavimui:

- lankstesnė ir mažiau biurokratinių reikalavimų turinti dalyvių registravimo sistema;
- daugiau ir išsamesnės informacijos apie sąrašė esančias institucijas (pvz. informacija apie mokslinių publikacijų temas, patirtį konkrečiose rizikos vertinimo srityse ir kt.)
- galimybė organizacijoms duomenų bazėje pareikšti norą prisidėti prie tyrimo / projekto;
- reguliariai vertinti organizacijų atitiktį nustatytiems kriterijams, taip garantuojant kokybę;
- galimybė surasti tinkamus kontaktinius asmenis konkrečioms klausimams organizacijose;
- atrenkant pretendentes įgyvendinti EFSA projektus, mažesnėms organizacijoms suteikti papildomų balų vertinime ir taip šiek tiek suvienodinti galimybes konkuruoti ir paskatinti aktyvesnį tokių organizacijų įsitraukimą.

EU Risk Assessment Agenda

Tai katalogas / sąrašas idėjų, pasiūlytų pirmiesiems bendriems projektams. Šiame sąrašė yra surinktos idėjos, kurias siūlė šalys narės (36 str. organizacijos), kurios ruošiasi tokį projektą įgyvendinti, jame taip pat įtrauktos susidomėję projektu arba suinteresuotos šalys.

Katalogas nėra baigtinis (išskyrus jau patvirtintus projektus) – todėl suinteresuotos 36 str. organizacijos gali kreiptis į Lietuvos FP

Daugiau informacijos apie katalogą:

<http://www.efsa.europa.eu/sites/default/files/AF/161208/161208-ax12-3b.pdf>

EU Risk Assessment Agenda

EURAA Priority	EURAA Priority	Proposals In EU-RAA Catalogue	Countries showing interest	Total Expressions Of Interest	Joint Projects	EFSAG&P 2016	EFSAG&P 2017 Planning	EFSAG&P 2018 Planning	Horizon 2020 Activities ⁵
1	Methods and systems for identifying emerging food risks (e.g. new foodborne diseases)	16	19	90	✓	✓			SFS-10-2017
2	Development of standard risk/benefit assessment methods (of foods)	8	18	36	✓		✓		
3	Common data collection/surveillance scheme	19	24	111	✓	✓	✓	✓	
4	Multiple contaminant impacts on the risk profile of foods	4	12	15					
14	Antimicrobial/antibiotic resistance	4	19	31	✓	✓	✓	✓	SFS-36-2017, SFS-46-2017
21	Better understand biological organisms and plant substances used in crop protection (reducing the need for chemicals, e.g. pesticides)	3	9	11			✓	✓	SFS-17-2017

EFSA kvietimai

- Kvietimas teikti paraiškas darbui atnaujinamose EFSA mokslinėse platformose ir Mokslo komitete. Daugiau informacijos : www.efsa.europa.eu ir <http://efsa.vmvt.lt/lt/>
 - Kvietimas dalyvauti EFSA Stažuočių programoje. Tai unikali galimybė absolventams ir jauniems mokslininkams įgyti patirties, įgūdžių ir kompetencijų įvairiose srityse dirbant EFSA. Stažuotojai gali prisidėti prie EFSA tarptautinio kolektyvo sudarę vienerių metų kontraktą. **Kvietimas galioja iki 2017-07-31 .**
 - Kvietimai teikti paraiškas teminiams projektams įgyvendinti. Informacija apie kvietimus nuolat atnaujinama. Naujausios temos projektams (kuriant konsorciumus):
 - Alergenai – Alergenų maisto produktuose nustatymas ir kiekybinis išmatavimas, minimalių dozių, sukeliančių jautrumo reakcijas alergiškiems žmonėms, apskaičiavimas.
 - Išmani oru plintančių augalų patogenų stebėseną: pažanga aerobiologijoje , molekulinė diagnostika ir nuotoline stebėseną paremtas rizikos vertinimas vykdant augalų sveikatos priežiūrą ES.
- Šie kvietimai galioja iki 2017-10-25.**

Nuolatinių EFSA atstovų informacija -NL

Nyderlandai – pristatyta nauja koncepcija, tiriant ir analizuojant gyventojų mitybos įpročius:

„Kas yra mūsų lėkštėje?“ – Saugios, sveikos ir tvarios dietos.

Dauguma olandų yra sveiki ir ilgėja gyvenimo trukmė. Tuo pačiu metu:

- pusė Nyderlandų gyventojų turi antsvorio (žemiausių soc. sluoksnių šis rodiklis dar didesnis);
- 9 iš 10 žmonių valgo per mažai vaisių ir daržovių,
- beveik 30 proc. pasirenkamo maisto yra gyvūninės kilmės.

Vidutinio Nyderlandų gyventojų dieta gali ne tik sukelti sveikatos sutrikimų, bet ir sukelti didelę naštą aplinkai – gyvulininkystės lemiamas šiltnamio efektą sukeliančių išmetamųjų dujų kiekis jau da ar yra tolygus transporto priemonių išmetamų teršalų kiekiui.

Metinis maisto atliekų svoris yra 47 kg vienam asmeniui.

Nuolatinių EFSA atstovų informacija -NL

Dokumente pristatomi maisto saugos faktai ir skaičiai, sveikas ir ekologiškai tvarus maistas Nyderlanduose ir analizuojamos problemos ir galimybės.

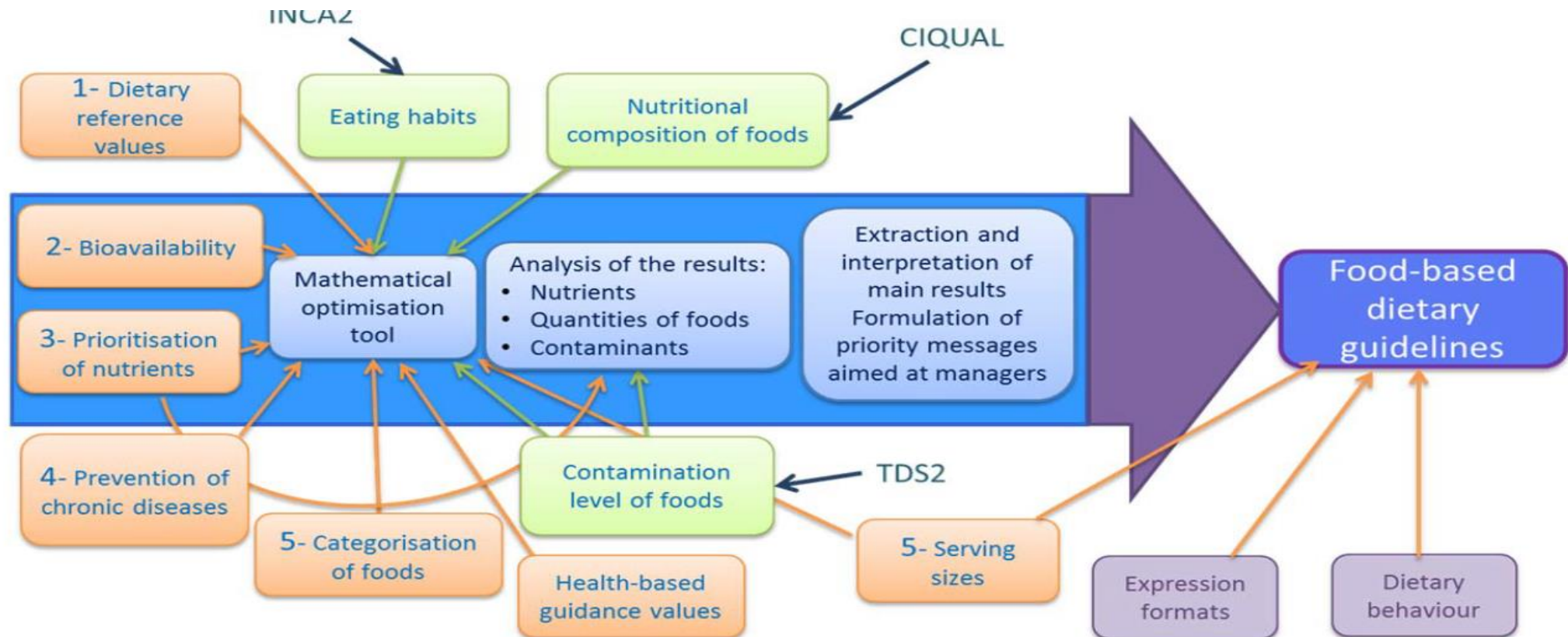
Vengiant persivalgymo, propaguojant dietas su daugiau augalinių ir mažiau gyvūninių produktų, vartojant mažiau saldžių gaiviųjų ir mažiau alkoholinių gėrimų: atsiranda trys pagrindinės galimybės sveikesnei ir labiau subalansuotai mitybai.

Pasinaudojant šiomis galimybėmis bus sumažintas lėtinėmis ligomis sergančiųjų skaičius, sumažinti sveikatos priežiūros kaštai ir neigiamas maisto gamybos poveikis aplinkai.

Dokumentas – mokslinis pagrindas šalyje diegti integruotą maisto ir mitybos politiką

Nuolatinių EFSA atstovų informacija - FR

Prancūzija – pristatė atnaujintą gyventojų mitybos įpročių ataskaitą

Nuolatinių EFSA atstovų informacija - FR

Maisto produktai suskirstyti į tris grupes- mažinančius sveikatos sutrikimų riziką, didinančių sveikatos sutrikimų riziką ir produktus, kurie turi tiek neigiamą tiek teigiamą poveikį tam tikrų susirgimų atvejais.

Pavyzdžiui, pieno produktai – ANSES mokslininkai, apibendrinę mokslinių tyrimų duomenis, konstatavo, kad pieno produktų vartojimas gali turėti teigiamos įtakos širdies ir kraujagyslių ligų prevencijai, tačiau yra pakankamai patikimų mokslinių įrodymų, kad taip pat gali turėti neigiamos įtakos prostatos vėžio atžvilgiu.

Visas dokumentas (angliška versija):

<https://www.anses.fr/en/system/files/NUT2012SA0103EN.pdf>

Děkoju už děmesj
